

MAANDBLAD VAN „OUD-UTRECHT”

VEREENIGING TOT BEOEFENING EN TOT VERSPREIDING VAN DE
KENNIS DER GESCHIEDENIS VAN UTRECHT, STAD EN PROVINCIE

DECEMBER
1949

ONDER REDACTIE VAN:
J. VAN STAVEREN

22^e JAARGANG
N° 12

UITGAVE DER VEREENIGING. ADRES: W. DE ZWIJGERSTR. 8

EXCURSIE UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK.

Wij herinneren nog eens aan de excursie naar de Universiteitsbibliotheek aan de Wittevrouwenstraat, op 21 Januari a.s. De deelnemers wordt verzocht om 3 uur in de Universiteitsbibliotheek aanwezig te zijn.

Na een korte inleiding zullen middeleeuwse handschriften der Utrechtse school en wiegedrukken van Utrechtse drukkers worden getoond en toegelicht.

DE PAULUS ABDIJ.

Begin November brachten mijn werkzaamheden mij bij de Rentmeester van de Ridderlijke Deutsche Orde, Jhr. J. de Jonge van Zwijnsbergen, ter bespreking van een wijziging van het gebouw van de Orde.

Een der vertrekken moest belangrijk veranderd en een Archief-ruimte bijgemaakt worden, waarvoor graafwerk tot een tamelijke diepte nodig was.

Dit leek mij voor de geschiedenis van Utrecht zeer belangrijk en wel, omdat het bekend is dat op het terrein omsloten door de Korte Nieuwstraat—Hamburgerstraat—Nieuwe Gracht en Trans eertijds een zeer belangrijk gebouw „de St. Paulus Abdy” gestaan heeft — en juist op de plaats van de graving was het te verwachten dat daarvan resten te voorschijn zouden komen.

Van de St. Paulus Abdij (O.S.B. Later Regul. Kann.) is maar heel weinig bekend. Wat er van over is, is zeer weinig, maar hoogst belangrijk, t.w. de 2 stuks kapitelen thans aanwezig in het Centraal Museum.

Bekend is dat tijdens Bisschop Bernulphus (20ste Bisschop van Utrecht † 1054), de Abdij Hohorst te Amersfoort werd opgeheven en in Utrecht opnieuw werd bevestigd.

Van vorm en grootte is niets tot ons doorgekomen, totdat in 't vorige jaar bij de verbouwing van een perceel in eigendom van

de fam. Molenaar aan de Korte Nieuwstraat enige funderingen daarvan gevonden werden, die in tekening zijn gebracht en in het Gemeente Archief voor iedere belangstellende ter inzage liggen.

De verbouwing in het gebouw van de R.D.O. gaven ons echter verschillende en belangrijke gegevens te zien van deze voor Utrecht in de middeleeuwen zo belangrijke Abdij.

Gevonden zijn de oostmuur van de zuidelijke arm van het transept — waarin een kleine Absis, aan de binnenzijde rond, van buiten de vorm van een halve zeshoek. In deze Absis was bewaard de onderbouw van een daar gestaan hebbend altaar en een gedeelte van de vloer. Aangesloten aan deze resten werden nog gevonden de fundering met een gedeelte opgaand werk van de zuidelijke afsluitmuur van het koor en wel over een lengte van ± 6 M.

Juist bij de aansluiting van deze koorwand aan de oostelijke transeptwand bevond zich een putje waarvan vorm en plaats doet denken aan de afvoer van een piscine waarvan de plaats in het koor bepaald wordt door een in de wand uitgespaard afvoerkanaaltje.

Aan de buitenzijde, in de hoek gevormd door beide hiervoor genoemde wanden, werden nog een zestal tufstenen graven gevonden. Een en ander werd opgemeten, in tekening gebracht en gefotografeerd. Door deze vondst weten we al weer iets meer over de Abdij en zo ziet men, dat door opletten bij kleinere gravingen toch voor de geschiedenis van Utrecht belangrijke zaken gevonden kunnen worden. Een woord van dank aan de Rentmeester van de R. D. O. voor het geduld waarmede hij het oponthoud in de bouw gedragen heeft en voor zijn bijzondere medewerking is hier zeker op zijn plaats.

Omdat de fundering over een hoogte van ± 60 c.m. niet behoeft te worden weggebroken, blijft de grondvorm van dit gedeelte van de Abdij voor het nageslacht bewaard.

Utrecht, Nov. 1949.

W. STOOKER.

HET KASTEEL AMERONGEN.

De historie van een land of gewest wordt geschreven door mensen, maar gebouwen en landschappen kunnen daarbij eeuwen trotserende „illustraties” zijn. En de nakomeling die dan jaren of eeuwen later die historie wil beschrijven kan in dat onroerend goed zijn uitgangspunt nemen al zal hij dan altijd weer terugkomen bij de mensen, die het gestalte gaven.

In de provincie Utrecht is *Het kasteel Amerongen* zo'n belangrijke „illustratie” en het is daarom verheugend dat bij de N.V. Leiter-Nypels te Maastricht door A. W. J. Mulder, wetenschappelijk assistente bij het Koninklijk Huis-Archief en conservatrice van het Oranje-Nassau Museum, aan dit huis en zijn bewoners